

Kärnkompetens- beskrivning för präster

KYRKOSTYRELSEN[†]

Kärnkompetens- beskrivningar för kyrkliga yrken

Kärnkompetensbeskrivningarna beskriver kompetensen för hela yrkeskåren, inte den individuella kompetensen. Beskrivningarna av kärnkompetensen är därför heltäckande och omfattande.

Kärnkompetensen i kyrkans yrken och specialuppgifter består av både en yrkesmässig kärnkompetens och en kärnkompetens som är gemensam för kyrkliga yrken.

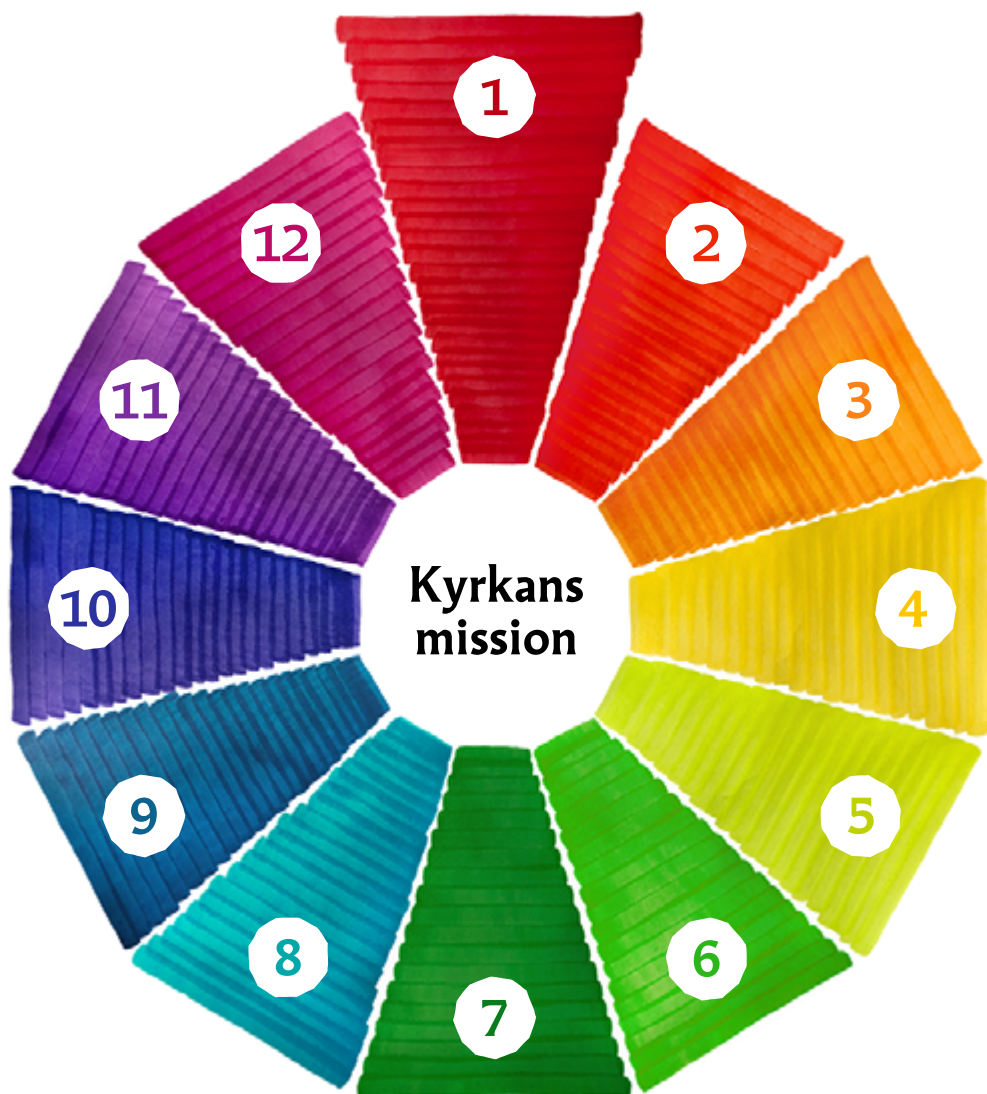
Den innehållsmässiga utgångspunkten för kärnkompetensbeskrivningarna är kyrkans uppdrag.* Uppdraget utgör grunden och utgångspunkten för kyrkans arbete, och de olika kyrkliga uppgifterna bygger i sin tur sitt innehåll och sin grund på detta.

Beskrivningarna öppnas när du klickar på yrket/specialuppgiften eller på färgsymbolen i cirkeln. I början av varje beskrivning ser du de klickbara textrubrikerna.

Biskopsmötet godkände kärnkompetensbeskrivningen för präster 18.5.2020 och kyrkostyrelsens plenum de övriga kärnkompetensbeskrivningarna 21.4.2020. Webbplatsen har producerats av Kyrkostyrelsen.

* Det centrala för kärnkompetensen i kyrkliga yrken och specialuppgifter är kyrkans uppdrag (Missio Dei). Det här uppdraget utför kyrkan på ett helhetsbetonat sätt: genom att möta, kalla och tjäna människor samt föra fram det goda budskapet.

1	Gemensam kärnkompetens	7	Tjänsteinnehavare inom diakonin
2	Barnledare	8	Ledare för missions- och internationellt arbete
3	Ledare inom småbarnspedagogiken	9	Ungdomsarbetsledare
4	Familjerådgivare	10	Sjukhuspräst
5	Skol- och studentarbetare	11	Präst
6	Anställda inom omsorgs- och teckenspråksarbetet	12	Kantor

Bakgrund

I det här dokumentet beskrivs kärnkompetensen för präster i Evangelisk-luthersk kyrkan i Finland under hela yrkeskarriären. Alla präster har inte samma kompetens, utan vars och ens individuella kompetens är en kombination av utbildning, arbetsuppgifter, omvärld och de mål som ställts upp för arbetet. Kärnkompetensen består av kunskap, förmågor och färdigheter som används, tillämpas och utvecklas i yrkeskontexten.

Om kärnkompetensens begrepp

I beskrivningen av kärnkompetensen används termerna kompetens, förmåga och yrkeskunskap. Kompetens är det mest omfattande begreppet och står för besittande, tillämpning, användning och utveckling av kunskap och förmågor samt medvetenhet om känslor och attityder.

Förmågan beskriver hur kompetensen syns i praktiken. Ett exempel på en förmåga är självreglering, som möjliggör medvetet och situationsanpassat handlande.

Yrkeskunskapen består av de egenskaper, attityder och förmågor som generellt anses behövas i yrket och som förutsätts för att kompetens ska uppstå och som möjliggör utveckling av kompetensen. Dessutom behövs förmåga till självreflektion, som gör det möjligt för medarbetaren att utvärdera sitt eget agerande. Till självreflektionen hör bland annat att vara medveten om sina egna attityder, uppfattningar eller åsikter.

Kärnkompetensen utvecklas genom den utbildning som leder till examen, i arbetslivet och genom fortbildning. Kärnkompetensbeskrivningen används till exempel

- för att under studietiden forma yrkesidentiteten och skapa en överblick över yrket
- för att under karriären spegla den egna yrkesidentiteten och utvecklingen samt i chefsarbetet som ett hjälpmedel vid utvecklingssamtal, kompetensutveckling och rekrytering
- för att presentera kyrkliga yrken bland annat i samarbetsnätverk
- för att utveckla utbildningen.

Prästämber och kyrkan som andlig gemenskap

Med prästämbetet avses det prästupdrag som en person får i och med prästvigningen. Beslutet om prästvigning fattas av biskopen och domkapitlet, och vigningen förrättas av biskopen. En person vigs i regel till präst i en församling. En förutsättning för vigningen är *vocatio*, dvs. att kyrkan eller en församling har kallat personen att sköta en prästtjänst (*vocatio externa*).

Ingen har således en subjektiv rätt att bli prästvigd. Även en person som arbetar som lärare i teologisk vetenskap eller som religionslärare eller är anställd inom någon av kyrkans missionsorganisationer kan bli prästvigd. Prästuppgifter kan inte ens tillfälligt skötas av en person som inte är vigd till prästämbetet. För ämbetet krävs den teologiska examen som biskopsmötet har bestämt.

Med prästtjänst avses en tjänst som en församling, en kyrklig samfällighet, ett stift eller Kyrkostyrelsen har inrättat för prästuppgifter. Prästtjänster i en församling är församlingspastors-, kaplans- och kyrkoherdetjänster. En del präster arbetar med specialuppgifter i kyrkan och vägen dit går oftast via en tjänst i en församling.

Kyrkans uppdrag (mission) är grunden för kyrkans arbete, och skapar samtidigt grunden för och innehållet i prästämbetet. Med kyrkans uppdrag avses Guds verk i världen. Kyrkan utför sitt uppdrag genom att möta, kalla, tjäna och föra fram det glada budskapet. Yrkets kulturella innehåll blir bekant redan i studierna för teologie magisterexamen, och därefter utvecklas kompetensen i arbetslivet och via fortbildning.

Prästämberet berättigar till att sköta de prästuppgifter som nämns i kyrkolagen, kyrkoordningen och kyrkohandboken. Ämbetet finns till för att föda tro hos människor och hjälpa dem växa i tron på Kristus. Prästens särskilda uppgift är att tjäna församlingen – undervisa, handleda och behandla andliga frågor i enlighet med kyrkans bekännelse.

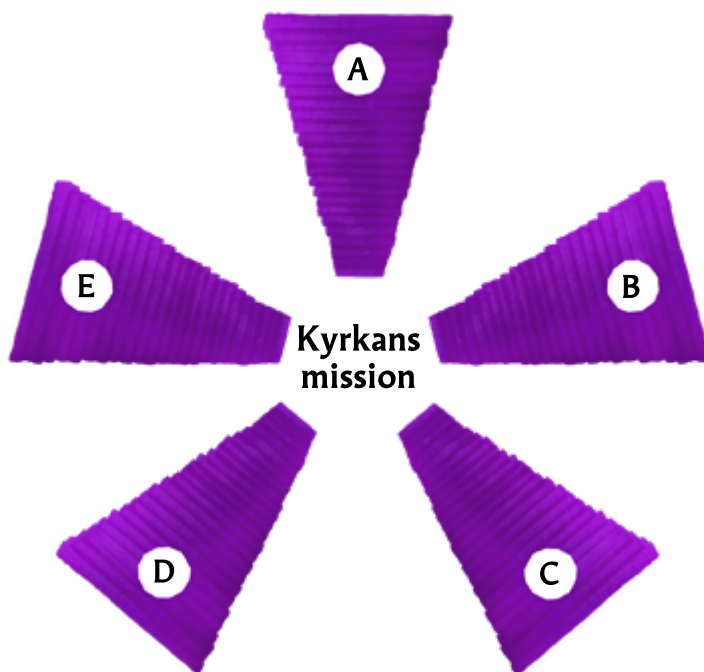
I sitt arbete behöver prästen vara förtrogen med kyrkans värden och förbinda sig att handla enligt dem. Relationen till Gud är både en kraftkälla och en förutsättning för arbetets trovärdighet. I egenskap av religiöst samfund har kyrkan rätt och skyldighet att värna om sina egna tolkningar av världen, människan och verkligheten.

Därmed förväntas prästerna och andra medarbetare förbinda sig till kyrkans andliga uppdrag, värderingar och trostolkningar. Att vårda det andliga livet, bland annat genom bibelläsning, bön och deltagande i församlingens gemensamma gudstjänster, är ett centralt element i prästens arbete och vården av den personliga tron.

Kärnkompetensen för präster

Prästens kärnkompetens utgörs av kärnkompetensen för prästycket och den kärnkompetens som är gemensam för alla kyrkliga yrken.

Den yrkesmässiga kärnkompetensen beskriver kärnan i yrket, det som skiljer det från övriga yrken. De olika delområdena är teologisk kompetens och värdekompetens, interaktionskompetens, omvärlds- och gemenskapskompetens, arbetslivs- och utvecklingskompetens samt den yrkesspecifika kompetensen för präster. I den yrkesspecifika kompetensen beskrivs det särskilda kunnande som motsvarar yrkesprofilen. Prästens yrkeskompetens samt den teologiska kompetensen och värdekompetensen visar i synnerhet på den kärnkompetens som är specifik för prästerna.

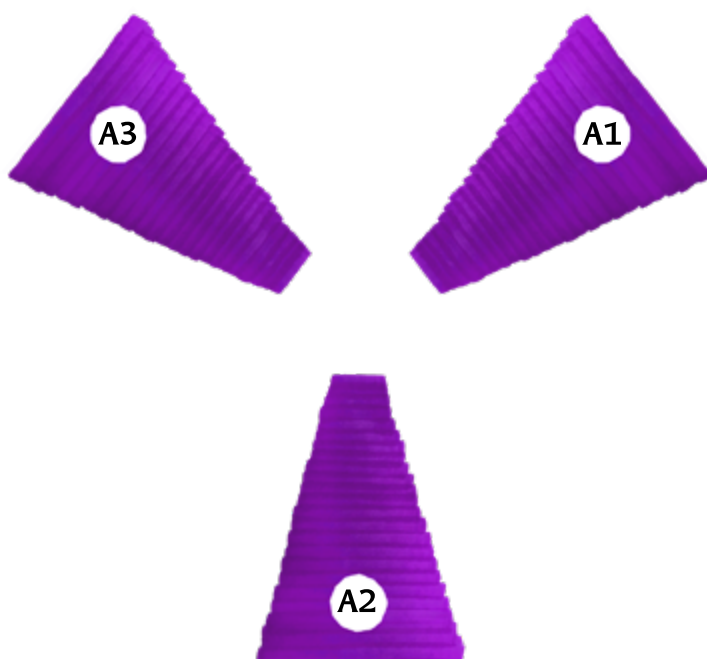
- A) Teologisk kompetens och värdekompetens
- B) Prästernas yrkesspecifika kärnkompetens
- C) Interaktionskompetens
- D) Omvärlds- och gemenskapskompetens
- E) Arbetslivs- och utvecklingskompetens

Den gemensamma kärnkompetensen för kyrkliga yrken förenar de olika yrkena och visar vilken kompetens som behövs i synnerhet för det andliga arbetet. Interaktionskompetens, omvärlds- och gemenskapskompetens samt arbetslivs- och utvecklingskompetens är viktiga områden i prästycket och omfattar mycket av det som är gemensamt med övriga yrken inom kyrkan.

Kärnkompetens för präster

A) Teologisk kompetens och värdekompetens

I sitt arbete behöver prästerna en gedigen teologisk kunskapsgrund, en teologisk kompetens. Den grundar sig på en teologie magisterexamen, som ger det kunnande och de färdigheter som är nödvändiga för att självständigt kunna utöva prästämbetet. I examen ingår studier i Bibeln, den lutherska bekännelsen och dokument som är centrala för prästämbetet. Examen ger också beredskap att göra aktuella muntliga och skriftliga tolkningar av dessa källor. En kontinuerlig fördjupning av den teologiska och övriga kompetensen är kännetecknade för prästens arbete. Detta förutsätter både studier på egen hand och deltagande i till exempel kyrkans fortbildning.

A1) Teologisk sakkunskap

A2) Tolka den kristna tron, hoppet och livet samt olika åskådningar

A3) Värdekompetens

A1) I prästers teologiska bildning och kompetens ingår teologisk sakkunskap.

Av den som vigs till präst förutsätts att examen har gett

- grundläggande kunskaper i liturgik och homiletik samt beredskap att förrätta de gudstjänster, kyrkliga förrättningar och andakter som ingår i kyrkohandboken
- grundläggande kunskaper i pastoralteologi och beredskap att tillämpa kunskapen i möten med människor
- pedagogisk beredskap att leda lärandesituationer
- grundläggande kunskap i kyrkohistoria och nu verkande religioner och livsåskådningar samt beredskap att föra dialog med personer som representerar dem.

A2) Genom sitt teologiska kunnande kan en präst tolka den kristna tron, hoppet och livet samt olika åskådningar, vilket förutsätter

- förmåga att tolka och tillämpa Bibeln och kyrkans lära
- förmåga att i olika situationer tolka innehållet i den kristna tron och den lutherska läran
- förmåga till möten och reflektion över livets mening och innehåll ur den kristna trons perspektiv
- förmåga att bygga gemenskap med kristna världen över och berikas av olika kristna traditioner
- förmåga att känna igen andra religioner och åskådningar och att på ett naturligt sätt vara kristen i ekumeniska, mångreligiösa och mångkulturella miljöer
- förmåga att på ett professionellt sätt kommunicera frågor som är centrala för den kristna tron samt välgrundat och kritiskt bedöma texter som berör detta.

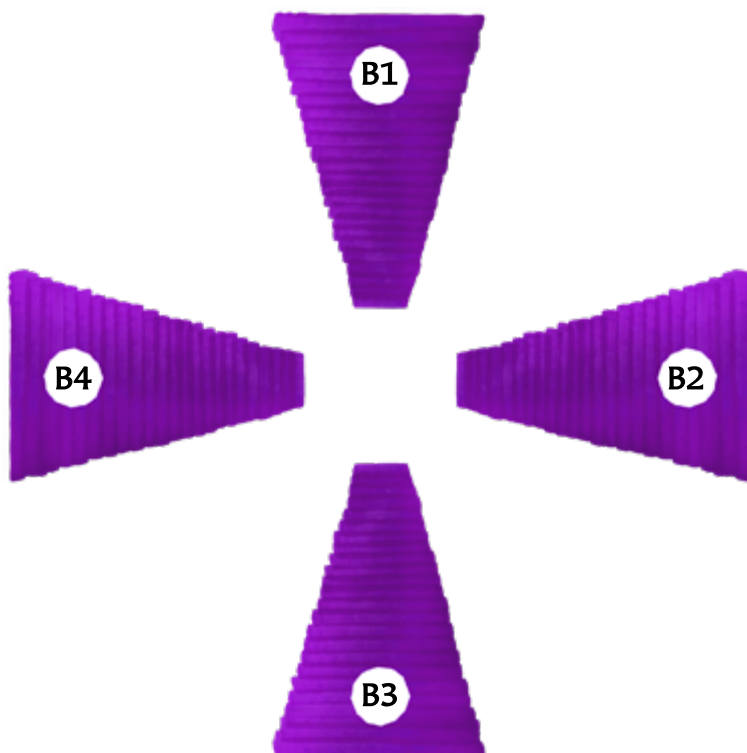
A3) En prästs värdekompetens förutsätter

- förmåga att främja kyrkans uppgift genom att arbeta för nästans och skapelsens bästa
- förmåga att lyfta fram den kristna trons värderingar och handla enligt dem
- förmåga att mångsidigt beakta olika etiska frågor och värdesystem samt delta i värdedebatter inom ramen för det egna arbetet och gemenskapen
- förmåga att iaktta prästernas yrkesetiska principer.

B) Prästernas yrkesspecifika kompetens

Till prästämbetets natur hör både tjänande och andligt ledarskap. I förhållande till sina församlingsmedlemmar är prästen samtidigt både herde (pastor) och tjänare (minister). De centrala uppgifterna för en präst är gudstjänster och förkunnelse, kyrkliga förrättningar, kristen fostran och undervisning samt själavård och diakoni.

Till prästens arbete som teologisk expert hör att leda olika slags situationer och processer. Till ledarskapsrollen hör förmåga att tolka och tillämpa den kristna tron och den lutherska trosförståelsen i olika situationer tillsammans med olika människor och grupper.

B1) Kompetens för gudstjänster och kyrkliga förrättningar

B2) Kristen fostran och undervisning

B3) Förverkligande av kärleken till nästan

B4) Själavård och bikt är särskilda prästuppgifter

B1) Kompetens för gudstjänster och kyrkliga förrättningar förutsätter

- förmåga att använda Bibeln och tillämpa innehållet i de kyrkliga böckerna djupgående och kontextuellt
- förmåga att planera och genomföra gudstjänster och kyrkliga förrättningar med hänsyn till innehåll, situation och sammanhang
- förmåga att tillämpa och uttrycka trons innehåll på ett förståeligt sätt i människors och gruppers liv.

B2) Kristen fostran och undervisning förutsätter

- förmåga att med människor i alla åldrar använda och tillämpa Bibeln och kyrkans lära
- förmåga att planera, leda och utveckla konfirmandundervisningen utifrån de ungas perspektiv och i mångprofessionellt samarbete i enlighet med kyrkans gemensamma riktlinjer
- förmåga att föra dialog och skapa kontakt med människor
- förmåga att använda sig av naturliga och situationsanpassade metoder som stöder deltagarnas lärande, tillväxt och behov
- förmåga att identifiera sin egen syn på lärande och tillväxt samt utveckla den.

B3) Förverkligande av kärleken till nästan förutsätter

- förmåga att förstå de teologiska utgångspunkterna för det kristna tjänandet (diakonin) (Matt. 7:12; Allt vad ni vill att människorna skall göra för er, det skall ni också göra för dem.)
- förmåga att tillämpa kärleken till nästan i olika situationer i församlingsarbetet
- förmåga att uppmuntra människor att stärka kärleken till nästan och förmåga att arbeta för och med fattiga, utslagna och marginaliserade.

B4) Själavård och bikt är särskilda prästuppgifter som förutsätter

- förmåga att skapa en dialogisk själavårdsrelation och använda sig av verbala och icke-verbala former av själavård
- förmåga att uppfatta religiösa och existentiella frågor och att stödja människor i olika skeden av livet, i krissituationer och i det andliga livet
- förmåga att förstå hur människans sinne fungerar och dess betydelse för själavårdande möten
- förmåga att identifiera sitt eget kunnande och dess gränser samt • förmåga att vid behov hänvisa till annan hjälp.

C) Interaktionskompetens

I prästyrket och dess olika uppgifter är mångsidiga interaktionsfärdigheter av avgörande betydelse. Interaktionskompetens behövs i arbetet med individer, grupper och gemenskaper av olika slag samt i rollerna som representant för sitt samfund och uttolkare av tron. Interaktionskompetensen förutsätter att prästen flexibelt och enligt situation använder sig av dialog, kommunikation och handledning.

Prästens arbete förutsätter förmåga att vara närvarande och att läsa av situationen samt emotionell interaktion och ett uppriktigt intresse för människor. Som representant för sitt samfund och uttolkare av tron behöver prästen förmåga att söka nya, även vardagsnära sätt att formulera kyrkans budskap och på det sättet främja möten med människor i församlingsarbetet. Interaktionskompetensen har beskrivits närmare i den gemensamma kärnkompetensbeskrivningen för kyrkliga yrken.

D) Omvärlds- och gemenskapskompetens

Prästens arbete är nära förknippat med sociala situationer i det mänskliga livet och samarbete i olika sammanhang och nätverk. I arbetet behövs förmåga att bygga gemenskap och samarbete. En präst behöver förmåga att bemöta församlingsmedlemmarna jämlikt och att tillsammans med dem och med olika nätverk främja kreativiteten och söka nya vägar.

Kärnkompetens innebär förmåga att handla så att människors upplevelse av delaktighet och agentskap stärks. När kyrkans roll i samhället förändras behöver en präst nya förmågor att bygga upp samarbete, nätverk och gemensamma forum samt att samordna olika mål. Omvärlds- och gemenskapskompetensen har beskrivits närmare i den gemensamma kärnkompetensbeskrivningen för kyrkliga yrken.

E) Arbetslivs- och utvecklingskompetens

I prästens arbete förutsätts förmåga att leva i förändring och fungera i situationer präglade av komplexitet och spänningar. Som medlem i arbetsgemenskapen behöver medarbetaren förmåga att inordna och relatera sitt arbete till församlingens strategi, mål och verksamhet. Prästen behöver förmåga att läsa av både interna och externa verksamhetsmiljöer och analysera förändringar, utvecklingsbehov och trender. Arbetslivs- och utvecklingskompetensen har beskrivits närmare i den gemensamma kärnkompetensbeskrivningen för kyrkliga yrken.

KYRKOSTYRELSEN[†]